SB-1083-84-85-86-87

B. Ed. Examination

April / May – 2010

Paper - VII : Content & Teaching of Method

SB-1083 : Hindi

SB-1084 : Sanskrit (New)

SB-1085 : Social Science

SB-1086 : Mathematics (New)

SB-1087 : Elements of Accountancy (New)

Time : Hours] [Total Marks : **100**

SB-1083

सूचना :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ **B. Ed.**

Name of the Subject :
☛ **Hindi**

☛ Subject Code No. : **1 0 8 3** ☛ Section No. (1, 2,.....) : **NIL**

Seat No. :

Student's Signature

१ (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक शब्द या एक वाक्य में उत्तर दीजिए : १०

(१) रेडियो, टेपरिकार्डर ये कैसे उपकरण है ?

(२) गुप्त राजाओं के काल में कौन–सी लिपि स्थिर हुई ?

(३) भारत के बहुसंख्यक लोगों की मातृभाषा कौन–सी है ?

(४) ब्ल्यू प्रिन्ट का ज्ञान किसके निर्माण के लिए आवश्यक है ?

(५) दंत्य वर्ण कौन–से है ?

(६) किसी गुण, दशा या भाव का बोध संज्ञा के किस भेद से होता है ?

(७) आ, ई, ए, औ ये कैसे स्वर है ?

(८) आप, खुद, स्वयं ये शब्द कौन–से सर्वनाम के अंतर्गत आते हैं ?

(९) रक्षा शब्द की कर्तृवाचक संज्ञा बनाइए।

(१०) पोशाक शब्द का लिंग पहचानिए।

(ब) नीचे दिए गए प्रश्नों में से किन्हीं पाँच के संक्षिप्त में उत्तर दीजिए : १०

(१) उद्देश्यलक्षी शिक्षा का महत्व बताइए।

(२) परोक्ष विधि की मर्यादाएँ कौन कौन–सी है ?

(३) कक्षा–८ में प्रश्न पूछने के क्या उद्देश्य है ?

(४) गुणवाचक और परिमाण वाचक विशेषण के तीन–तीन उदाहरण लिखिए।

(५) विस्मयादि बोधक अव्यय किसे कहते है ? तीन उदाहरण दीजिए।

(६) काल किसे कहते हैं ? किसी एक काल के उपभेद बताइए।

(७) व्याकरण शिक्षण की निगमन विधि को सौदाहरण समझाइए।

२ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी **पाँच** के संक्षेप में उत्तर लिखिए : २०

(१) लिंग किसे कहते हैं ? 'ॐ' कारान्त और 'या' कारान्त स्त्रीलिंग शब्दों की पहचान के तीन तीन उदाहरण दीजिए।

(२) क्रिया किसे कहते हैं ? क्रिया के प्रयोग के दो–दो उदाहरण दीजिए।

(३) सर्वनाम की परिभाषा देकर भेदों के सोदाहरण नाम लिखिए।

(४) रचना की दृष्टि से वाक्य के प्रकारों को उदाहरण सहित समझाइए।

(५) संबंधसूचक और समुच्चयबोधक अव्यय को सोदाहण समझाइए।

(६) रेखांकित शब्दों की पद व्याख्या कीजिए :

(अ) जो अपने वचन को नहीं पालता वह विश्वास के योग्य नहीं है।

(ब) उस समय बड़ा अकाल पड़ा।

(७) संज्ञा के भेदों का कोष्टक बनाकर नीचे दिए गए शब्दों को उचित स्थान में रखिए :

डिज़ल, बालू, आलु, करूणा, चावल, शहर, नर्मदा, चमेली, दिल्ली, प्रेम, गंगा, पहाड़, नदी, सचीन, हिमालय।

३ किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ कीजिए : १०

(१) हिन्दी शिक्षा में दृश्य–श्राव्य उपकरण

(२) पाठ आयोजन में ध्यान रखने योग्य बातें

(३) हिन्दी भाषा शिक्षा में प्रत्यक्ष विधि

४ (अ) सूचनानुसार किन्हीं दो के उत्तर दीजिए : २०

(१) हरेक विभाग से सूचनानुसार किन्हीं दो के उत्तर लिखिए :

(१) समानार्थी शब्द दीजिए :

(अ) लहर

(ब) मासुम

(क) कंकाल

(२) विलोम शब्द दीजिए :

(अ) बहार

(ब) उत्पादक

(क) कीर्ति

(३) भाववाचक संज्ञा बनाइए :

(अ) बहकाना

(ब) लाल

(क) इन्सान

(४) सूचना के अनुसार लिखिए :

(अ) उसे कौन समझाये। उसका जुंग भागा नहीं था।
(मिश्र वाक्य बनाइए)

(ब) राम पढ रहा है, राम को कुछ याद नहीं रहता।
(संयुक्त वाक्य बनाइए)

(क) आपने सेवा की इसलिए माँ बच गई।
(साधारण वाक्य बनाइए)

(५) वाक्य शुद्ध कीजिए :

(अ) उषाने चित्रा बनाया और सो गई।

(ब) आज मैंने बहुत–सा आम खा लिया है।

(क) उसने एक मोती का हार खरीदा।

(२) सूचनानुसार कीजिए : १०

(अ) किसी एक विषय पर निबंध लिखिए :

(१) पुस्तक : हमारे मित्र

(२) आओ पर्यावरण बचाएँ

(३) स्त्री शिक्षा आदर्श समाज की नींव

(४) महँगाई का दानव

(५) विद्यार्थी और अनुशासन

(ब) आनन्द भवन, स्टेशन रोड, सुरत से कल्याणी अपनी सखी अनुराधा को स्कूल में चल रहे वाचन अभियान से होनेवाले लाभ बताते हुए खत लिखती है।

(३) (अ) कथावस्तु और उद्देश्य को ध्यान में रखकर समीक्षा कीजिए :

(१) हार की जीत

(२) अब्बू खाँ की बकरी

अथवा

(१) सुजात भगत

(२) ईदगाह

(ब) रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर उचित शीर्षक दीजिए :

दो भिक्षुक – एक अंधा, दूसरा लंगडा, दोनों असमर्थ – एक देखने में, दूसरा चलने में – अंधे का लंगडे को कंधे पर बिठा लेना – लंगडे का फल तोडकर देना – लंगडे का अपने नेत्रों से लाभ पहुँचाना और दूसरे का अपनी टाँगो से।

५ निम्नलिखित प्रश्नों के सूचनानुसार उत्तर लिखिए : (किन्हीं **दो**) ३०

(१) राष्ट्रभाषा हिन्दी को ध्यान में रखकर निम्नलिखित मुद्दों की विस्तार से चर्चा कीजिए :

(१) राष्ट्रभाषा हिन्दी का महत्व

(२) संविधान में हिन्दी भाषा का स्थान

(३) हिन्दी भाषा शिक्षा की वर्तमान स्थिति

(२) हिन्दी भाषा के स्वरूप को ध्यान में रखकर निम्नलिखित मुद्दों को विस्तार से समझाइए :

(१) भाषा की परिभाषा एवं उद्देश्य

(२) भाषा शिक्षा की प्रत्यक्ष विधि

(३) भाषाशिक्षा के सिद्धांत सूत्र

(३) व्याकरण शिक्षा को ध्यान में रखकर निम्नलिखित मुद्दों को विस्तार से समझाइए :

(१) सामान्य और विशिष्ट हेतु

(२) व्याकरण शिक्षा की आगमन विधि

(३) व्याकरण शिक्षा को रोचक बनाने के साधन

SB-1084

सूचना :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ **B. Ed.**

Name of the Subject :
☛ **Sanskrit (New)**

☛ Subject Code No. : 1 0 8 4 ☛ Section No. (1, 2,.....) : NIL

Seat No. :

Student's Signature

१ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક અથવા બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : १०

1 (a) Give the answer in one or two sentences following the questions : 10

(१) બાણભટ્ટની કાદંબરી શેને માટે જાણીતી છે ?

(1) For what Banbhatt's कादंबरी is known ?

(२) વૈદિક સાહિત્યમાં કોનો-કોનો સમાવેશ થાય છે ?

(2) Which kinds of literature are there in 'वैदिक साहित्य' ?

(३) હેતુ એટલે શું ?

(3) What is meaning of 'हेतु' ?

(४) ઉચ્ચારણ શિક્ષણની પદ્ધતિઓ જણાવો.

(4) Name the methods of pronunciation.

(૫) ભટ્ટોજી દીક્ષિતે કયા વ્યાકરણગ્રંથની રચના કરી છે ?

(5) Which grammar book is written by Bhattoji Dixit ?

(૬) સંસ્કૃતમાં ઉચ્ચારણ સ્થાન જણાવો.

(6) Name the places of pronunciation in Sanskrit.

(૭) ધાતુ એટલે શું ?

(7) What is the meaning of 'धातु' ?

(૮) અવ્યય એટલે શું ?

(8) What is the meaning of 'अव्यय' ?

(૯) કાલિદાસનાં શૃંગાર પ્રધાન ઊર્મિકાવ્યો જણાવો.

(9) State Kalidas's decorative lyrics.

(૧૦) ૩૨, ૫૨, સંખ્યા માટે સંસ્કૃત શબ્દ વાપરો.

(10) 32, 52 - Give Sanskrit word for given number.

(બ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : **૧૦**

(b) Answer any **five** from the following : **10**

(૧) યોગાત્મક ભાષા એટલે શું ?

(1) What is the meaning of 'योगात्मक' langauge ?

(૨) શબ્દાર્થ શીખવવા માટે કઈ પ્રવિધિઓ યોજી શકાય ?

(2) Which kinds of techniques can be set to teach Sanskrit words ?

(૩) વાચનના પ્રકાર જણાવો.

(3) Name the types of reading.

(૪) 'સ્વરાન્ત નામ' એટલે શું ?

(4) What is the meaning of 'स्वरान्त नाम' ?

(૫) હ્યસ્તન ભૂતકાળ પરસ્મૈપદના પ્રત્યયો લખો.

(5) Write the 'प्रत्यय' of 'ह्यस्तन भूतकाल परस्मैपद'

(૬) ઉપસર્ગો જણાવી બે ઉદાહરણો આપો.

(6) Explaining 'उपसर्ग' write down to examples of it.

(૭) કર્મણિ પ્રયોગ સમજાવો.

(7) Explain 'कर्मणि प्रयोग'.

૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો : ૨૦

2 Answer briefly any five of the following : **20**

(૧) નીચેના ફકરાનું ભાષાંતર કરો :

(1) Translate गद्यखण्डः in mother tonque :

अत्रान्तरे अन्ये ज्वानाः अपि तत्र आगताः। तान् दृष्ट्वा असूयकः अभषत् अधुरत् दन्तान् अदर्शयत् च। ईर्ष्याँपराः अन्ये शुनकाः अपि तम् आक्रमन् तीक्ष्णोभिः दष्ट्रभिः नरवप्रहारैः च तं व्यापादयन्। मृतं पुत्र दृष्टवा क्रोधाविष्टः तीक्ष्णदन्तः अन्यैः सारमेयैः सह भीषणयुद्धं प्रारभत।

(૨) નીચેના ફકરાનું ભાષાંતર કરો :

(2) Translate गद्यखण्डः in mother tonque :

अयं वसन्तकालः प्रवर्तते। प्रकृतिः निजसौन्दर्येण जनान् प्रीणयति। अयंकालः भ्रमणयोग्यः। एतत् श्रुत्वा सिद्धार्थः प्रकृतेः सौन्दर्य दष्टुमुत्सुकोऽभवत्। सःपितुः समीपमागच्छत्। तदनन्तर तस्याज्ञां गृहीत्वा एक भव्यं रथमारुह्य तस्मिन् च उपाविशत्। सिद्धार्थस्य बहिर्गमनात् पूर्वमेव नृपः आदिशत्।

(૩) નીચેના શ્લોકોનું ભાષાંતર કરો :

(3) Translate श्लोकाः in mother tonque :

(१) अङ्गा गलितं पलितं मुण्डं दशनविहीनं जातं तुण्डम्।
वृक्षो याति गृहीत्वा दण्डं तदपि न मुञ्चत्याशापिण्डम्॥

(२) जयन्ति ते सुकृतिनो रससिद्धाः कवीश्वराः।
नास्ति येषां यशःकाये जरामरणजं भयम्।।

(૪) નીચેના સાહિત્યકારનો પરિચય આપો :

(4) Give introduction author from following :

- ભાસ
- Bhas

(૫) (૧) નીચેના વિષય પર પાંચથી સાત વાક્ય લખો :

(1) Write five or seven sentences on subject :

- उद्यानम्

(૨) નીચેના વિષય પર સંસ્કૃતમાં સંવાદ લખો :

(2) Write dialogue in Sanskrit on from the following :

- पिता–पुत्र

(૬) (૧) શ્લોકપૂર્તિ કરો :

(6) (1) Complete any 'श्लोकः'

पिबन्ति नद्यः..........................सतां विभूतः॥

(૨) અર્થવિસ્તાર કરો :

(2) Expand from following :

मार्गारएधा सर्वयन्ताः फलन्ति।

(૭) (૧) નીચેના ક્રિયાપદનાં રૂપો ઓળખાવો :

(7) (1) Indentify rupas of verbs :

अगच्छत्, भविष्यामः, नमन्तु, भाषध्वज

(૨) માંગ્યા મુજબ રૂપ આપો :

(2) Give rupas answer according to instruction :

(૧) ચતુર્થ એ.વ. - शाला

(1) चतुर्थी ए.व. - शाला

(૨) ષષ્ઠી બ.વ. - कवि

(2) षष्ठी ब.व. - कवि

(૩) તૃતીયા એ.વ. - अस्मद

(3) तृतीया ए.व. - अस्मद

(૪) વર્તમાનકાળ પરસ્મૈપદ ત્રી.પુ. એ.વ. - पठ्

(4) वर्तमानकाल परस्मैपद त्री.पु.ए.व.–पठ्

૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંક નોંધ લખો : ૧૦

3 Write any two short notes from the following : 10

(૧) રાષ્ટ્રીય એકતામાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન.

(1) Contribution of Sanskrit in national unity.

(૨) સંસ્કૃત શિક્ષણમાં સુભાષિતનું મહત્ત્વ.

(2) Improtance of maxim in Sanskrit teaching.

(૩) સંસ્કૃતમાં આદર્શ વાચનનું મહત્ત્વ.

(3) Improtance of ideal reading in Sanskrit.

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** પ્રશ્નોના વિસ્તારથી ઉત્તર આપો : ૨૦

4 Answer the following questions : (any **two**) 20

(૧) સમાસ એટલે શું ? સમાસના પ્રકાર જણાવી તત્પુરુષ સમાસ વિગતે સમજાવો.

(1) What is 'समास' ? State the types of 'समास', 'तत्पुरुष समास' explain the types of it in details.

(૨) સર્વનામ એટલે શું ? સર્વનામના પ્રકારો જણાવી વિગતે સમજાવો.

(2) What is the meaning of 'सर्वनाम' ? Name the types of 'सर्वनाम', explain in detail.

(૩) કૃદંતના પ્રકાર જણાવી કૃદંતો વિગતે સમજાવો.

(3) Stating the types of 'कृदन्त' explain कृदन्ताः in details.

૫ ગમે તે **બે** પ્રશ્નોના વિસ્તારથી ઉત્તર આપો : ૩૦

5 Answer any two of the following : 30

(૧) સંસ્કૃત ભાષાનું સ્વરૂપ જણાવી, સંસ્કૃત ભાષાનું મહત્ત્વ જણાવો.

(1) Explain the form (स्वरूप) of Sanskrit language and importance of Sanskrit language.

(૨) સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ઉપયોગમાં લેવાતાં શૈક્ષણિક સાધનોની યાદી બનાવી દરેકના મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ ચર્ચો.

(2) Enlist the teaching aids used in Sanskrit teaching. Discuss the importance and limitation of teaching aids.

(૩) સંસ્કૃત શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતા અને વિદ્યાકીય સજ્જતા જણાવી તેની જવાબદારી જણાવો.

(3) Explain the professional proficiency, educational proficiency of Sanskrit teacher and his Responsibilities.

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ **B. Ed. (GEN.) & B. ED. (BASIC)**

Name of the Subject :
☛ **Social Science**

☛ Subject Code No. : **1 0 8 5** ☛ Section No. (1, 2,.....) : **NIL**

Seat No. :

Student's Signature

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ૧૦ થી ૧૫ શબ્દોમાં ટૂંકમાં જવાબ લખો : ૧૦

(૧) સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયનો સંબંધ કોની સાથે છે ?

(૨) સામાજિક વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમમાં ક્યાં ક્યાં મૂલ્યોનો સમાવેશ થયેલ છે ?

(૩) વિષયાભિમુખ કૌશલ્યના અનિચ્છનીય ઘટકો જણાવો.

(૪) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પ્રવૃત્તિ તરીકે ક્ષેત્રકાર્યનો કોઈ પણ એક લાભ જણાવો.

(૫) નાટ્ય પ્રયુક્તિની કોઈ પણ એક મર્યાદા જણાવો.

(૬) ભારતમાં રેલવેની સૌપ્રથમ શરૂઆત ક્યારે અને ક્યાં થઈ ?

(૭) બંધારણના અમલ માટે ૨૬મી જાન્યુઆરીનો દિવસ શાથી પસંદ કરવામાં આવ્યો ?

(૮) ગુપ્તયુગ ભારતીય કલાનો 'સુવર્ણયુગ' શાથી કહેવાય છે ?

(૯) પારસી સમાજમાં ધર્મસુધારણા અને સમાજસુધારણાનું કાર્ય કોણે કર્યું હતું ?

(૧૦) સરકારના મુખ્ય અંગો ક્યાં ક્યાં છે ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી **પાંચ**ના ૩૦ થી ૪૦ શબ્દોમાં ટૂંકમાં જવાબ લખો : **૧૦**

(૧) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણ વિદ્યાર્થીના વ્યક્તિગત ગુણોના વિકાસમાં કઈ રીતે ઉપયોગી બને છે ?

(૨) એકમ પાઠ આયોજનનું મહત્ત્વ દર્શાવતા ચાર મુદ્દાઓ જણાવો.

(૩) સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની શિક્ષકપોથીનું મહત્ત્વ દર્શાવતા ચાર મુદ્દાઓ જણાવો.

(૪) રાષ્ટ્રવાદની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.

(૫) વડી અદાલતના ન્યાયાધીશ તરીકેની નિમણૂક માટે જરૂરી લાયકાત જણાવો.

(૬) વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલૉજીનું મહત્ત્વ દર્શાવતા ચાર મુદ્દાઓ જણાવો.

(૭) ઈ.સ. ૧૯૩૨માં ગાંધીજીએ આમરણ ઉપવાસ શા માટે આદર્યા હતા ?

૨ નીચેનાં વિધાનોમાંથી પાંચના ૧૨૫ થી ૧૫૦ શબ્દોમાં કારણો આપી સમજાવો : **૨૦**

(૧) ખેડા સત્યાગ્રહ અને બારડોલી સત્યાગ્રહ કરવામાં આવ્યો.

(૨) ભારત દેશ માટે પશુ સંસાધન મહત્ત્વનું છે.

(૩) મહત્તમ મતદાન લોકશાહીની સફળતાનો આધાર છે.

(૪) પર્યાવરણની સમતુલા જાળવવા જંગલો મહત્ત્વનાં છે.

(૫) વન્ય જીવો મુશ્કેલીમાં છે તેના સંરક્ષણ માટે સરકાર સફળ થઈ છે.

(૬) સ્થળાંતર વસ્તીના કદ પર અસર કરે છે.

(૭) આયોજનમાં ખામી અને આવકની અસમાન વહેંચણી ગરીબી માટે જવાબદાર છે.

૩ નીચે આપેલ ટૂંક નોંધમાંથી ગમે તે બે વિશે ૧૫૦ થી ૧૮૦ શબ્દોમાં ટૂંક નોંધ લખો : **૧૦**

(૧) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની વિશેષતાઓ

(૨) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પ્રોજૅક્ટ પદ્ધતિ

(૩) સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયના આદર્શ શિક્ષક.

૪ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે **બે** વિશે ૨૫૦ થી ૩૦૦ શબ્દોમાં મુદ્દાસર જવાબ લખો : ૨૦

(૧) જમીન એટલે શું ? જમીનનું સંસાધન તરીકે મહત્ત્વ જણાવી ભારતમાં ઉપલબ્ધ જમીનના પ્રકારો વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.

(૨) અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના વિકાસ તથા કલ્યાણ માટે બંધારણમાં કઈ ખાસ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?

(૩) વિશ્વ સંસ્થાઓ WHO, UNESCO અને UNICEFનો ટૂંકમાં પરિચય આપી તેની મુખ્ય કામગીરી જણાવો.

૫ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે **બે** વિશે ૩૫૦ થી ૪૫૦ શબ્દોમાં મુદ્દાસર જવાબ લખો : ૩૦

(૧) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણના હેતુઓ અને અપેક્ષિત વર્તન પરિવર્તનોની ચર્ચા કરો.

(૨) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ઉપયોગી ચાર્ટ, પૃથ્વીનો ગોળો અને કમ્પ્યૂટર અંગે ચર્ચા કરો.

(૩) સામાજિક વિજ્ઞાનખંડની સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને જાળવણી અંગે ચર્ચા કરો.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the instruction no. 1 of page no. 10.

1 (a) Answer in short 10 to 15 words of the following questions : **10**

(i) Social science subject concerns with whom?

(ii) Which values are included in curriculum of social science ?

(iii) Explain undesirable factors of motivation skill.

(iv) Explain any one benefit of field-work as an activity of social science.

(v) Explain any one limitation of drama technique.

(vi) Where and when was the first railway line in India begun ?

(vii) Why was 26th January selected as the day to bring the Constitution in force ?

(viii) Why is the Gupta period known as the 'golden period' of Indian art ?

(ix) Who worked for the religious and social reforms in the Parsi Society ?

(x) Which are the main organs of the government ?

(b) Answer in short 30 to 40 words of the following questions : (any **five**) **10**

(i) How teaching of social science become helpful in development of students' individual virtues.

(ii) Explain four points about importance of unit lesson plan.

(iii) Explain four points about importance of the social science teacher's handbook.

(iv) Clarify the concept of nationalism.

(v) Write about the essential qualifications for the appointment of a Judge in High Court.

(vi) Explain four points about importance of science and technology.

(vii) Why did Gandhiji start his fast unto death in 1932 ?

2 Give reasons in 125 to 150 words for the following statements : (any five) **20**

(i) Kheda Satyagraha and Bardoli Satyagraha was done.

(ii) Animal resources are important for India.

(iii) Maximum voting is the base of successful democracy

(iv) Forests are important for maintain balance of environment.

(v) Wild life is in danger and our government get success for their protection.

(vi) Migration influence the size of population.
(vii) Defective planning and unequal distribution of income are responsible for poverty.

3 Write short notes in 150 to 180 words of the following short notes : (any two) **10**
(i) Speciality of social science teaching
(ii) Project method in social science teaching
(iii) Ideal teacher of social science subject.

4 Answer in 250 to 300 words of the following questions : (any **two**) **20**
(i) What is land ? What is its importance as a resource ? Discuss about types of soils in India.
(ii) What are the special provisions in the constitution for the progress and welfare of scheduled castes and scheduled tribes ?
(iii) Give some brief introduction of world organizations WHO, UNESCO and UNICEF and explain their important role.

5 Answer in 350 to 450 words of the following questions : (any two) **30**
(i) Mention the general objectives of teaching of social science subject and expected changes in behaviour.
(ii) Discuss about chart, globe and computer which is useful in teaching of social science.
(iii) Discuss about concept, importance and preservation of social science lab.

SB-1086

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ B. Ed.

Name of the Subject :
☛ Mathematics (New)

☛ Subject Code No. : 1 0 8 6 ☛ Section No. (1, 2,.....) : NIL

Seat No. :

Student's Signature

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૧૦

(૧) ગણિતના સારા પાઠ્યપુસ્તકનાં લક્ષણોને કયા બે મુખ્ય ભાગમાં વહેંચવામાં આવે છે ?

(૨) આગમન પદ્ધતિ કયા સૂત્ર પર આધારિત છે ?

(૩) પૃથક્કરણ પદ્ધતિ વિશે થોર્નડાઈક શું જણાવે છે ?

(૪) આર્યભટે વિશ્વને આપેલી મહાન ભેટ કઈ છે ?

(૫) બીજગણિત અને અંકગણિત વચ્ચે અનુબંધ દર્શાવેતું એક ઉદાહરણ જણાવો.

(૬) સમબાજુ ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ શોધવાનું સૂત્ર જણાવો.

(૭) $(a+b)^3$નું વિસ્તરણ સૂત્ર લખો.

(૮) દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણનું વ્યાપક સ્વરૂપ જણાવો.

(૯) કઈ રકમના 40% બરાબર 290 થાય ?

(૧૦) ચેકના પ્રકારો જણાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે **પાંચ**) ૧૦

(૧) ગણિત શિક્ષણના લાંબાગાળાના હેતુઓ જણાવો.

(૨) "આગમન-નિગમન એકબીજાના પૂરક છે" ટૂંકમાં સમજાવો.

(૩) અનુબંધનું મહત્ત્વ ટૂંકમાં જણાવો.

(૪) એક વસ્તુના વેચાણમાં છાપેલી કિંમત પર 12% વળતર મળે છે. જો આ વસ્તુની ખરીદી કરવા રૂ. 704 આપવા પડે તો વસ્તુની છાપેલી કિંમત શું હશે ?

(૫) જો x અને 7નો ગુણોત્તર મધ્યક 14 હોય તો xનું મૂલ્ય શોધો.

(૬) એક ખૂણાનું માપ તેના પૂરકકોણના માપથી પાંચ ગણું છે. તો એ ખૂણાના પૂરકકોણના કોટિકોણનું માપ કેટલું હશે ?

(૭) એક વર્તુળની ત્રિજ્યા 6 સે.મી છે. આ વર્તુળની એક જીવાની લંબાઈ 9.6 સે.મી હોય તો કેન્દ્રથી જીવાનું અંતર શોધો.

૨ નીચેના પ્રશ્નોના ગણતરી દર્શાવી ઉત્તર લખો : (ગમે તે પાંચ) ૨૦

(૧) બે સંખ્યાનો સરવાળો 15 છે. જો તેમના વ્યસ્તોનો સરવાળો $\frac{3}{10}$ હોય તો તે સંખ્યા શોધો.

(૨) એક રકમનું 10%ના દરે ત્રણ વર્ષનું ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ રૂ. 331 થાય છે. તો મુદ્દલ શોધો.

(૩) એક ગોળાનું ઘનફળ 4851 ઘ.સે.મી છે. તો તેની ત્રિજ્યા શોધો.

(૪) એક બંધ અર્ધગોળાકાર ઘુમ્મટનો વ્યાસ 14 મીટર છે. તો તેની કુલ સપાટી રંગવાનો ખર્ચ એક ચો.મીટરના રૂ. 15 પ્રમાણે કેટલો થાય ?

(૫) સમીકરણનો ઉકેલ મેળવો :

$$\frac{x-2}{x+3}-\frac{9}{7}=\frac{x+2}{x+3}+\frac{2}{7}$$

(૬) $(1-\tan\theta)^2+(1-\cot\theta)^2=(\sec\theta-\mathrm{cosec}\theta)^2$ સાબિત કરો.

(૭) અવયવ પાડો : $2x^3+3x^2-3x-2$.

૩ ગમે તે **બે** પર ટૂંક નોંધ લખો : ૧૦

(૧) આગમન પદ્ધતિના લાભાલાભ

(૨) ગણિત શિક્ષણનું સાંસ્કૃતિક મૂલ્ય

(૩) ગણિતના વિકાસમાં રામાનુજનનો ફાળો.

૪ ગમે તે **બે** પ્રશ્નોના વિસ્તારથી ઉત્તર લખો : ૨૦

(૧) સમજાવો :

(અ) વર્તુળની જીવા

(બ) મધ્યગા

(ક) બહિર્મુખ ચતુષ્કોણ

(ડ) એકરૂપ વર્તુળો

(ઇ) સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ.

(૨) (અ) સાબિત કરો : કાટકોણ ત્રિકોણમાં કર્ણની લંબાઈનો વર્ગ બાકીની બાજુઓના લંબાઈઓના વર્ગોના સરવાળા બરાબર હોય છે.

(બ) x નો વર્ગ yના સમચલનમાં છે. જ્યારે $x = 11$ ત્યારે y=363 છે. જ્યારે $x = 3$ હોય ત્યારે y શોધો.

(૩) (અ) ΔABC માં $m\angle A = 4x, m\angle B = 3x,$ અને $m\angle C = 2x,$ તો ત્રિકોણના ત્રણેય ખૂણાઓનાં માપ શોધો.

(બ) એક મિસ્ત્રીએ રૂ. 1500માં એક ટેબલ તૈયાર કર્યું. 20% નફો મળે એ રીતે એની કિંમત નક્કી કરી. નક્કી કરેલી કિંમત પર 8% ઓછા લઈને ટેબલ વેચી નાખ્યું. ટેબલની વેચાણ કિંમત શોધો. મિસ્ત્રીને કેટલા ટકા નફો મળ્યો ?

૫ ગમે તે બે પ્રશ્નોના વિસ્તારથી જવાબ લખો : ૩૦

(૧) ધોરણ-૯ના ગણિત પાઠ્યપુસ્તકનો કોઈ પણ એક એકમ પસંદ કરી નીચેના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખી વિસ્તૃત પાઠનોંધ તૈયાર કરો :

(અ) સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુઓ

(બ) વિષય પ્રવેશ

(ક) મૂલ્યાંકન-સ્વાધ્યાય.

(૨) ગણિત શિક્ષણની નિગમન પદ્ધતિ ઉદાહરણ આપી સમજાવો. નિગમન પદ્ધતિના લાભાલાભ લખો.

(૩) ''ગણિત મંડળ'' દ્વારા ગણિત વિષયને રસપ્રદ બનાવી શકાય છે.'' વિધાનના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાઓ ચર્ચો :

(અ) ગણિત મંડળના હેતુઓ

(બ) ગણિત મંડળનું આયોજન

(ક) ગણિત મંડળની પ્રવૃત્તિઓ.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the instruction no. 1 of page no. 15.

1 (a) Answer the following question in short : 10

(i) In which two main parts of the characteristics of an ideal text book of mathematics ?

(ii) Which formula of education is followed by Inductive method ?

(iii) What is the opinion of Thorndic about the analytical method ?

(iv) Which is the great gift of Aryabhatt to the world ?

(v) Give one example of correlation between Algebra and Arithmetic.

(vi) What is the formula to find out the area of equilateral triangle ?

(vii) Write the expansion of $(a+b)^3$.

(viii) What is standard form of linear equation in two variable ?

(ix) 40% of which amount is 290 ?

(x) Mention the types of cheque.

(b) Answer briefly any five of the following : **10**

(i) Mention the objectives of teaching mathematics for long period.

(ii) "Inductive method and deductive method are the two side of coin", explain.

(iii) Mention the importance of correlation in short.

(iv) 12% rebate is obtain on printed value of selling an object. If Rs. 704 is paid to purchase it, then find the printed value of an object.

(v) If the geometric mean of X and 7 is 14, then find the value of X.

(vi) The measure of an angle is five times then its supplementary angle. Then find the complementary angle of its supplementary angle.

(vii) A radius of circle is 6 cm. The length of one chord of circle is 9.6 cm then find the distance of chord from centre.

2 Solve the following : (any five) **20**

(i) In the addition of two numbers is 15 and the addition of their inverse is 3/10. Then find those numbers.

(ii) Compound interest of a sum at the rate of 10% for the period of 3 years is Rs. 331. Then find the principal.

(iii) The volume of a sphere is 4851 cubic cm. Then find its radius.

(iv) the diameter of a closed semi circle Dom is 14 meter. Then find the expense to paint total surface area at the rate of Rs. 15 per square meter.

(v) Solve the equation :

$$\frac{x-2}{x+3}-\frac{9}{7}=\frac{x+2}{x+3}+\frac{2}{7}$$

(vi) Prove : $(1-\tan\theta)^2+(1-\cot\theta)^2=(\sec\theta-\text{cosec}\theta)^2$.

(vii) Factorize : $2x^3+3x^2-3x-2$.

3 Write short notes on any two : **10**

(i) Merits and demerits of inductive method.

(ii) The cultural value of teaching mathematics.

(iii) The role of Ramanujan in Development of Mathematics.

4 Write answer of any **two** questions in detail : **20**

(1) Explain :

(a) Chord of a circle

(b) Median

(c) Convex quardrilateral

(d) Congruent circles

(e) Parallelogram.

(2) (a) Prove : In a right angle triangle square of hypotenuse is equal to the sum of the square of other two side of the triangle.

(b) x^2 is directly proportional to y. If $x = 11$ then $y = 368$. If x=3 then find y.

(3) (a) In Δ ABC $m\angle A=4x, m\angle B=3x$ and $m\angle C=2x$, then find out the value of all three angle of triangle.

(b) A cost of the table is Rs. 1500 which is made by carpenter. He decide to take 20% profit on the cost of a table. He sells the table on the rebate of 8%. Then find the selling price of table. How many percentage profit is carpenter gain?

5 Write answer of any two questons in detail : **30**

(i) Prepare a detailed lesson plan for teaching any one unit of mathematics from class IX text book keeping in mind the following points :
  (a) General and specific objectives
  (b) Introduction of the topic
  (c) Evaluation - Assignment.

(ii) Explain deductive method of teaching mathematics by giving an example. Write the merits and demerits of deductive method.

(iii) "Mathematics club contributes highly in making the mathematics subject interesting for the students. Justify the statement keeping in mind the following points :
  (a) Objectives of mathematics club.
  (b) Procedures of establishing a mathematics club
  (c) Activities of mathematics club.

SB-1087

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ ☛ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of ☛ signs on your answer book.

Name of the Examination :
☛ **B. Ed.**

Name of the Subject :
☛ **Elements of Accountancy (New)**

☛ Subject Code No. : 1 0 8 7 ☛ Section No. (1, 2,.....) : NIL

Seat No. :

Student's Signature

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૦

(૧) ઈ.સ. ૧૯૯૧માં સૌ પ્રથમ વખત એકાઉન્ટિંગ સોફ્ટવેર કોના દ્વારા રજૂ થયું.

(૨) NCERTનું આખું નામ જણાવો.

(૩) સંગ્રહપોથી એટલે શું ?

(૪) આગમન પદ્ધતિ કયા સિદ્ધાંત પર રચાયેલી છે ?

(૫) ઉપચાર કાર્ય માટેની પ્રથમ શરત જણાવો.

(૬) દેવું એટલે શું ? તેના પ્રકારનાં નામ આપો.

(૭) આવકવેરાના કાયદા મુજબ ઘસારો ગણવાની કઈ પદ્ધતિ વધુ સર્વસ્વીકૃત બની છે ?

(૮) કન્વરટેબર ડિબૅંચર એટલે શું ?

(૯) કબાલાવહી એટલે શું ?

(૧૦) સેબી (SEBI)નું પૂરું નામ જણાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (ગમે તે **પાંચ**) ૧૦

(૧) વિદ્યાર્થીઓ નામનાં મૂળતત્ત્વોના વિષયમાં 'રસ' કેળવે તે સામાન્ય હેતુના વિશિષ્ટ હેતુઓ જણાવો.

(૨) 'પૃથક્કરણ પદ્ધતિ એ સંયોગીકરણ પદ્ધતિ વગર અધૂરી છે.' સમજાવો.

(૩) નામાના પ્રશ્નપત્રની રચના કરતી વખતે બ્લ્યૂ-પ્રિન્ટ શા માટે તૈયાર કરવામાં આવે છે ?

(૪) નુપુર પાસેથી રૂ. ૮૦૦નો માલ ખરીદ્યો જે ભૂલથી વેચાણનોંધમાં લખાયો છે. આ વ્યવહારની ભૂલસુધારણા નોંધ લખો.

(૫) એક ભાગીદારે દર માસના અંતે રૂ. ૮૦૦નો ઉપાડ કર્યો હોય તો ૧૨% લેખે ઉપાડ પર એક વર્ષનું કેટલું વ્યાજ થાય ?

(૬) નીચેની માહિતી પરથી નુપુર અને પાયલની ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત છેલ્લાં ત્રણ વર્ષના ભારિત સરેરાશ નફાની, બે વર્ષની ખરીદીના આધારે નક્કી કરો :

વર્ષ	૨૦૦૭	૨૦૦૮	૨૦૦૯
નફો (રૂ.)	૨૦,૦૦૦	૨૩,૦૦૦	૨૮,૦૦૦

(૭) પ્રાર્થના લિમિટેડે તા. ૧-૭-૨૦૦૬ના રોજ રૂ. ૧૦૦નો એક એવા ૮%ના ૬૦૦૦ ડિબૅન્ચર મૂળ કિંમતે બહાર પાડ્યા. જે તા. ૩૦-૬-૨૦૦૯ના રોજ ડિબૅન્ચરદીઠ રૂ. ૧૧૫ની કિંમતે પરત કર્યા છે. કંપનીના ચોપડે ડિબૅન્ચર પરતની આમનોંધ લખો.

૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ **પાંચ**) ૨૦

(૧) ઘાલખાધ પરત એટલે શું ? આ રકમની હિસાબી વર્ષના અંતે શું નોંધ થાય છે ?

(૨) મહેસૂલી ખર્ચ અને પ્રસારિત મહેસૂલી ખર્ચ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(૩) જમા-ખર્ચી નોંધ એટલે શું ? ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(૪) દેશીનામા પદ્ધતિમાં 'કાચાં ખાતાં' અને 'પાકાં ખાતાં' સમજાવો.

(૫) અતુલ લિમિટેડે ૧-૧-૨૦૦૫ના રોજ એક યંત્ર ખરીદ્યું હતું. તા. ૧-૧-૨૦૦૯ના રોજ આ યંત્રની ઘસારાબાદ કિંમત રૂ. ૭૨,૦૦૦ હતી. આ યંત્ર પર સીધી લીટીની ઘસારાની પદ્ધતિએ વાર્ષિક ૧૦% લેખે ઘસારો ગણવામાં આવે છે. વાર્ષિક ઘસારાની રકમ શોધો અને યંત્રની પડતર કિંમત ગણો.

(૬) અવની કંપની લિમિટેડે રૂ. ૧૦નો એક એવા ૧,૦૦,૦૦૦ ઈક્વિટી શૅર બહાર પાડ્યા. શૅર પર નાણાં નીચે મુજબ ભરવાનાં હતાં :

અરજી સાથે............................ રૂ. ૨

મંજૂરી પ્રસંગે રૂ .... રૂ. ૨.૫૦

પ્રથમ હપતો .... રૂ. ૩

છેલ્લો હપતો .... રૂ. ૨.૫૦

બધા શૅર માટે અરજી આવી, મંજૂર કરવામાં આવેલી, પૂરેપૂરા નાણાં ભરાઈ જાય છે. કંપનીના ચોપડે શૅર અરજી, શૅરમંજૂરી અને પ્રથમ હપતા વખતે થતી નોંધ લખો.

(૭) સંવત ૨૦૬૭ પોષ સુદ ચોથને શનિવાર તા. ૮-૧-૨૦૧૧ના શ્રી સાકરચંદ અમૃતલાલ ઝવેરીના વ્યવહરો પરથી તેમનો રોજમેળ તૈયાર કરો :

(૧) બાકી સિલક રૂ. ૧૧૨૫

(૨) ૧૦૦ મીટર કાપડ દર રૂ.૨૦ના ભાવથી ઉજમશી શાહને વેચ્યું.

(૩) ઉજમશી શાહ પાસેથી મળ્યા રૂ. ૧૪૦૦

(૪) દુકાનભાડાના ચૂકવ્યા રૂ. ૫૦૦

(૫) રોકડ વકરો રૂ. ૧૦૦૦ અને રોકડ ખરીદી રૂ. ૫૦૦.

૩ નીચેના પૈકી કોઈ પણ બે પર ૧૫૦ થી ૧૮૦ શબ્દોમાં ટૂંક નોંધ લખો : ૧૦

(૧) નામાનાં મૂળતત્ત્વોનાં શિક્ષણમાં પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્ત્વ

(૨) નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણમાં ધંધાકીય એકમની મુલાકાતનું મહત્ત્વ

(૩) પાઠ આયોજન અને એકમ આયોજન વચ્ચેનો તફાવત.

૪ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ **બે**) ૨૦

(૧) રમેશ અને રૂસ્તમ સરગમ મ્યુઝિક કંપનીના સરખે હિસ્સે નફો વહેંચતા ભાગીદારો છે. સુરતના ડુમસ પીપલોદના શ્રીમંત લોકોના વિસ્તારમાં એમની દુકાન છે. તેઓ સંગીતને લગતા ઈલેક્ટ્રોનિક સાધનોની જથ્થાબંધ ખરીદી કરીને છૂટકમાં વેચે છે. એમણે ધંધામાં કુલ રૂ. ૬૦,૦૦,૦૦૦ની મૂડી રોકી છે. જે બંને ભાગીદારો સરખે હિસ્સે લાવ્યા છે. છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં એમણે વાર્ષિક ચોખ્ખો નફો રૂ. ૧૫,૦૦,૦૦૦, રૂ. ૧૮,૦૦,૦૦૦ અને રૂ. ૨૭,૦૦,૦૦૦નો

કર્યો છે. ડુમસ પીપલોદ વિસ્તારમાં હજી નવાં મકાનો બંધાતાં જાય છે. તેથી સરગમના વેચાણમાં દર વર્ષે ૧૫%નો વધારો થાય તેવી સંભાવના છે. છેલ્લાં ત્રણ વર્ષનું સરેરાશ વેચાણ એક કરોડ અને પંચોતેર લાખ રૂપિયાનું છે. ભાગીદારો દર વર્ષે ચોખ્ખા નફાની પૂરેપૂરી રકમ ઉપાડી લે છે. વધતી જતી માંગને પહોંચી વળતા માટે એમણે બાજુની દુકાન રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦ રોકીને ખરીદવી પડે તેમ છે. ઉપરાંત હાથ પરના સ્ટૉકમાં રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦નો વધારો કરવો પડે તેમ છે. આથી એમણે રહેમાનને એકંદરે રૂ.૩૦,૦૦,૦૦૦ની મૂડી સાથે ધંધામાં સમાન નફા વહેંચણીના આધારે ભાગીદાર થવા વિનંતી કરી. રહેમાન મકાન બાંધકામનો ધંધો કરે છે. જેમાં તેને રોકાયેલી મૂડી પર ૩૫% ચોખ્ખો નફો મળે છે. અલબત્ત સરકારના નવા નિયમો પ્રમાણે હવે મકાન બાંધકામમાં ઘણાં નિયંત્રણો આવતાં જાય છે. તેથી મકાન બાંધવા માટેની ખુલ્લી જમીન મળવાનું મુશ્કેલ થઈ ગયું છે. આ પરિસ્થિતિમાં રહેમાનને યોગ્ય સલાહ આપો.

(૨) તા. ૩૧-૩-૦૯ના રોજ શ્રી આર્યની પાસબુક તેના ખાતે રૂ. ૭,૫૦૦ જમા દર્શાવે છે. રોકડમેળની સિલક મળતી નથી. તપાસ કરતાં નીચેની બાબતો માલૂમ પડી :

(૧) આ તારીખ અગાઉ તેણે રૂ. ૪,૦૦૦ના ચેકો લખેલા, જે પૈકી ફક્ત રૂ. ૨૫૦૦ની રકમના ચેકો હજુ સુધી ચૂકવવા માટે રજૂ કરવામાં આવેલ છે.

(૨) તારીખ ૩૦મી માર્ચના રોજ રૂ. ૫૦૦નો એક ચેક બૅન્કમાં ભરેલો, તે હજુ સુધી પાસબુકમાં જમા કરવામાં આવ્યો નથી.

(૩) તેને રૂ. ૧૬૦નો એક ચેક મળેલો હતો. તે રોકડમેળમાં બૅન્ક ખાતામાં લખવામાં આવ્યો હતો, છતાં ભૂલથી બૅન્કમાં ભરવાનો રહી ગયો હતો.

(૪) બૅન્કે ખર્ચના રૂ. ૫ ઉધાર્યા હતા. જેની નોંધ રોકડમેળમાં કરવામાં આવેલ નથી.

(૫) શ્રી રાજેશ પાસેથી મળેલ અને નકારાઈને પાછા ફરેલ ચેકની રકમ રૂ. ૧૧૦ બૅન્કે શ્રી આર્ય ખાતે ઉધારેલ છે. આ નકારાયેલ ચેક અંગેની કોઈ નોંધ રોકડમેળમાં થઈ નથી.

(૬) રોકડમેળની આય બાજુના બૅન્ક ખાનાનો સરવાળો ભૂલથી રૂ. ૧૦૦ ઓછો ગણેલો હતો.

(૭) શ્રી આર્યના પુત્રનું ડિવિડન્ડ રૂ. ૪૫૦ તે જ બૅન્કમાં તેના પુત્રના ખાતામાં ભરેલું, તે બૅન્કે ભૂલથી શ્રી આર્યના ખાતામાં જમા કર્યું છે.

(૮) બૅન્કે શ્રી આર્યના શૅર પર રૂ. ૫૦૦ ડિવિડન્ડ ઉઘરાવી પાસબુકમાં જમા કરેલા, જેની રોકડમેળમાં નોંધ થઈ નથી.

બૅંક સિલકમેળ તૈયાર કરો.

(૩) પૃથ્વી અને આકાશની ભાગીદારી પેઢીનું તા. ૩૧-૩-૨૦૦૯ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું વેપાર-નફાનુકસાન ખાતું :

ઉધાર **જમા**

વિગત	**રકમ રૂ**	**વિગત**	**રકમ રૂ.**
વેચેલ માલની પડતર	૨,૩૨,૦૦૦	વેચાણ	૩,૯૨,૦૦૦
ઑફિસ ખર્ચા	૪૦,૦૦૦	પરચૂરણ આવક	૪,૦૦૦
વેચાણ ખર્ચા	૩૨,૦૦૦		
નાણાકીય ખર્ચા	૮,૦૦૦		
પરચુરણ ખર્ચા	૮,૦૦૦		
ચોખ્ખો નફો			
પૃથ્વી ૪૫,૬૦૦			
આકાશ <u>૩૦,૪૦૦</u>	૭૬,૦૦૦		
	૩,૯૬,૦૦૦		**૩,૯૬,૦૦૦**

પૃથ્વી અને આકાશની ભાગીદારી પેઢીનું તા. ૩૧-૩-૨૦૦૯ના રોજનું પાકું સરવૈયું :

મૂડી દેવાં		રકમ રૂ.	મિલકત લેણાં	રકમ રૂ.
પૃથ્વી	૮૦,૦૦૦		સ્થિર મિલકતો	૧,૨૦,૦૦૦
ચોખ્ખો નફો	<u>+ ૪૫,૬૦૦</u>		ચાલુ મિલકતો	
	૧,૨૫,૬૦૦		(દેવાદાર સહિત)	૫૬,૦૦૦
ઉપાડ	<u>- ૨૪,૦૦૦</u>	૧,૦૧,૬૦૦	રોકાણો	૨૪,૦૦૦
આકાશ	૬૦,૦૦૦			
ચોખ્ખો નફો	<u>+ ૩૦,૪૦૦</u>			
	૯૦,૪૦૦			
ઉપાડ	<u>- ૧૨,૦૦૦</u>	૭૮,૪૦૦		
દેવા		૧૬,૦૦૦		
ઉપલક ખાતું		૪,૦૦૦		
		૨,૦૦,૦૦૦		**૨,૦૦,૦૦૦**

વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કર્યા પછી માલૂમ પડ્યું કે;

(૧) મૂડી પર ૫% વ્યાજ ગણવાનું રહી ગયું છે.

(૨) સ્થિર મિલકતો પર ૧૦% ઘસારો ગણવાનો છે.

(૩) ભાડું રૂ. ૪૦૦ અગાઉથી ચૂકવ્યું છે.

(૪) રોકાણો પર રૂ. ૮૦૦ વ્યાજ મળવાનું બાકી છે.

(૫) ઘાલખાધ અનામત રૂ. ૧૨૦૦ રાખવાની છે.

(૬) વેચાણ ખાતાનો સરવાળો રૂ. ૪,૦૦૦ ઓછો ગણ્યો છે.

(૭) ખરીદી રૂ. ૧૬૦૦ નોંધવાની બાકી છે.

સુધારેલા વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

૫ નીચેના પ્રશ્નોના ૩૫૦થી ૪૫૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો : (કોઈ પણ **બે**) ૩૦

(૧) અનુબંધના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાની ચર્ચા કરો :

- અર્થ
- મહત્ત્વ
- નામાનાં મૂળતત્ત્વોનો અર્થશાસ્ત્ર અને ભૂગોળ સાથે અનુબંધ.

(૨) નિરીક્ષિત પદ્ધતિના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાની ચર્ચા કરો :

- અર્થ
- ફાયદા-મર્યાદા
- વર્ગશિક્ષણમાં વિનિયોગ.

(૩) નામનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષકના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાની ચર્ચા કરો :

- આવશ્યક ગુણો
- વ્યાવસાયિક ક્ષમતા વધારવાના ઉપાયો.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the instruction no. 1 of page no. 20.

1 (a) Give answers in one sentence of the following questions : **10**

(i) Who has issued first Accounting Software in 1991 ?

(ii) Mention full form of NCERT.

(iii) What is Scrape book?

(iv) On which principle inductive method rests ?

(v) State the first condition for remedial work.

(vi) What is liability ? Give the names of its types.

(vii) Which method is most acceptable for calculating the depreciation according to the Income Tax Act ?

(viii) What is convertible debenture ?

(ix) What is Kabalavahi ?

(x) Mention the full name of SEBI.

(b) Give answers of the following questions : (any five) **10**

(i) State the specific objectives of the general objective of cultivating 'interest' in students for the elements of Accountancy subject.

(ii) Synthetic method is inadequate without analytic' method.

(iii) Why Blue print is prepared while constructing the question paper of accounting ?

(iv) Goods worth Rs. 800 was purchased from Nupur. It was written in sales book by mistake. Write the rectifying entries of this transaction.

(v) One partner has withdrawal Rs. 800 at the end of every month. Find out the interest for one year 8% on drawing.

(vi) Calculate the value of goodwill of Nupur and Payal partnership firm. On the basis of following information. The value of its goodwill determined on the basis of two year purchase of weighted average of profit for last three years :

Year :	2007	2008	2009
Profit (Rs.) :	20,000	23,000	28,000

(vii) Prarthna Ltd. issued 6000 - 8% debentures of Rs. 100 each at original price. They were repaid at the price of Rs. 115 each on 30.6.2009. Write a journal entry of this repayment in the company's books of accounts.

2 Give answers of the following questions : (any **five**) **20**

(i) What is Bad Debt Recovery ? What entry is made at the end of the accounting year ?

(ii) Explain Revenue Expenditure and Deferred Revenue expenditure with example.

(iii) What is Contra entry ? Explain with example.

(iv) Explain 'Kacha Khata' and 'Paka Khata' in Deshiname Accounting system.

(v) Atul Ltd. purchased one machine on 1.1.2005. The depreciated value of the machine was Rs. 72,000 on 1.1.2009. 10% depreciation was calculated on this machine by based on straight line depreciation method. Find out the annual depreciation amount and cost value of machine.

(vi) Avani Co Ltd. issued 1,00,000 equity shares of Rs. 10 each. The following amount was to be paid on share :

With Application .... Rs. 2
On Allotment ....Rs. 2.50
First Installment .... Rs. 3
Last Installment ....Rs. 2.50

Company received applications for all the issued shares. Full amount was received. Write entries for share application, share allotment, on first installment in the books of accounts of company.

(vii) Prepare Rojmel of Shree Sakarchand Amrutlal Zaveri Posh Sud Choth Saturday, 2067 dated 8.1.11.

(1) Balance Rs. 1125
(2) 100 meter cloth was sold to Ujamashi Shah at Rs. 20 per meter
(3) Cash received from Usamashi Shah Rs. 1400
(4) Rent of shop paid Rs. 500
(5) Cash sales Rs. 1000, cash purchase Rs. 500.

3 Write short notes on any two having 150 to 180 words : **10**

(i) Importance of textbook in the teaching of elements of accountancy.

(ii) Importance of business unit visit in the teaching of Elements of accountancy.

(iii) Difference between lesson planning and unit planning.

4 Write answers of the following questions : (any two) **20**

(i) Ramesh and Rustam are the partners of Sargam music co. to distributing profit in equal ratio. There shope is in the posh area of Dumas-Piplod. They are retailing musical electronic instruments after purchasing them from whole sale market. They have invested Rs. 60,00,000 which have been brought by partners equaly. They have earned net profit during last three years as under : Rs. 15,00,000, Rs. 18,00,000, Rs. 27,00,000. As new buildings are constructed in Dumas-Pipload area it is estimated that the sales of Sargam will increase by 15% every year. Its average yearly sales of last three years is Rs. one crore and seventy five lacs. Partners withdraw the amount of net profit fully every year. For satisfying the increasing demand they have to invest Rs. 20,00,000 in the neighbouring shop. They have to increase their stock on hand by Rs. 5,00,000 so they have requested Rehman to joint as equal partner by investing Rs. 30,00,000 in their business. Rehman is a building contractor. He earns 35% net profit on invested capital. Of course many new government regulations for the construction business are in offing. So open land for constructing building is not available easily. Advise Rehman in this situation.

(ii) The credit balance in the passbook of Shree Arya is Rs. 7500 on 31.3.09. Following information was available after inquiry :

(a) Before this date he wrote cheques of Rs. 4000. Out of which only a cheque of Rs. 2500 was presented by the party.

(b) A cheque of Rs. 500 was deposited on 30th March, but fill now it was not credited in the passbook.

(c) He received a cheque of Rs. 160. Which was entered in the bank column of the cash book. It was not deposited in the bank by mistake.

(d) Bank charge of Rs. 5 was debited in the pass book but was not entered in the cash book.

(e) Bank has debited of Rs. 110 in the Arya's accounts due to the dishonouring of a cheque received from Shree Rajesh. No entry was made in the cash book with regard to this dishonoured cheque.

(f) The sum of the income side of the cash book was calculated less by Rs. 100 by mistake.

(g) The dividend of Rs. 450 of the son of Arya was credited in the Arya's account by mistake.

(h) Bank has collected dividend of Rs. 500 on the share of Arya. It was not entered in the cash book.

Prepare bank reconciliation statement.

(iii) Trade and profit-loss account of Pruthvi and Akash partnership firm at the end of the year 31.3.09 :

Debit **Credit**

Item	**Amount (Rs.)**	**Item**	**Amount Rs.**
Cost of sales goods	2,32,000	Sales	3,92,000
Office expenditure	40,000	Miscellaneous income	4,000
Sales expenditure	32,000		
Financial expenditure	8,000		
Miscellaneous expenditure	8,000		
Net Profit	76,000		
Pruthvi 45,600			
Akash 30,400			
	3,96,000		3,96,000

Balance Sheet of Pruthvi and Akash partnership firm on 31-3-2009 :

Capital and Liabilities		Rs.	Assets and Receivables	Rs.
Pruthvi	80,000		Fixed Assets	1,20,000
Net			Current Assets	
Profit +	45,000		(with Debtors)	56,000
	1,25,000			
–Drawing	24,000	1,01,600	Investment	24,000
Akash	60,000			
NetProfit	+ 30,400			
	90,400			
Drawing	– 12,000	78,400		
Liabilities		16,000		
Suspense A/c.		4,000		
		2,00,000		**2,00,000**

After preparing annual accounts it was found that

(i) Interest on capital at the rate of 5% was not calculated

(ii) 10% depreciation was to be calculated on fixed assets

(iii) Prepaid Rent is Rs. 400

(iv) Rs. 800 interest on investment accrued but not received.

(v) Rs. 1200 Bad Debt Reserve is to be allotted.

(vi) The sum of Rs. 4000 was calculated less in sales account.

(vii) Purchase of Rs. 1600 was not entered.

Prepare correct annual accounts

5 Write answers of the following questions into 350 to 450 words : (any **two**) **30**

(i) Discuss the following points in the context of correlation :

- Meaning
- Importance
- Correlation of Elements of accountancy with Economics and Geography.

(ii) Discuss the following points into the context of supervised study method :

- Meaning
- Merits limitations
- Application in the class room.

(iii) Discuss the following points in the context of a teacher of Elements of accountancy :

- Essential virtues
- Suggestions for increasing the professional efficiency.